

**TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHILARNING IJTIMOIIY
FAOLLIGINI OSHIRISH USULLARI**

Shukurov Xursan Gadoyevich.

Norova Intizor Haqberdiyevna

matematika fani o'qituvchilari, BuxMTI akademik litseyi

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim muassasalarida o'quvchilarning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan turli xil samarali strategiyalar va usullar ko'rib chiqiladi. Ijtimoiy faollikning yaxlit rivojlanishni rag'batlantirishdagi muhim roli, o'qituvchilar va muassasalar talabalarni ijtimoiy faoliyatda faol ishtirok etishga undash uchun foydalanishi mumkin bo'lgan bir qator usullarni o'rganadi. O'quvchi yanada inklyuziv va ijtimoiy jihatdan jonli o'quv muhitini yaratish bo'yicha amaliy tushunchalarga ega bo'lib, pirovardida o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy ishtirok, ijtimoiy ko'nikmalar, tengdoshlarning o'zaro ta'siri, darsdan tashqari mashg'ulotlar, guruh loyihalari, jamoa bilan ishlash, jamiyat ishtiroki, hamkorlikda o'rganish, inklyuziv ta'lim, kooperativ ta'lim

Ta'limda jonli va ijtimoiy faol o'quvchilar hamjamiyatini rivojlantirish har tomonlama rivojlanish uchun muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar akademik qiyinchiliklar va shaxsiy o'sishning murakkab tarmog'ida harakat qilar ekan, ularning ijtimoiy o'zaro ta'siri nafaqat ularning ta'lim tajribasini, balki kelajakdagi urinishlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ijtimoiy faollikning o'quvchilarning umumiy farovonligi va muvaffaqiyatiga chuqur ta'sirini tan olgan holda, o'qituvchilar va muassasalar ijtimoiy faollikni oshirish va rag'batlantirishning innovatsion usullarini tobora ko'proq o'rganmoqda. Sinf ichida va tashqarisida turli strategiyalarni o'rganib chiqib, biz jonli va o'zaro bog'langan o'quvchilar hamjamiyatini yaratishga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan

potensial yo'llarni ochishga harakat qildik. Texnologik yutuqlardan tortib, tajribaviy o'rganishni qamrab olishgacha, ta'limning rivojlanayotgan manzarasi o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy aloqalar va hamkorlikni rivojlantirishga kompleks yondashuvni talab qiladi. Tadqiqotga kirishar ekanmiz, ijtimoiy faollikni oshirish akademik muassasalarning an'anaviy chegaralaridan tashqarida ekanligi ayon bo'ladi. Maqola shunchaki darsdan tashqari mashg'ulotlardan tashqari, inklyuziv muhit yaratish, xilmaxillikni targ'ib qilish va tengdoshlar bilan o'zaro ta'sir kuchidan foydalanish muhimligini o'rganadi. Ijtimoiy dinamikaning kelajakdagi yetakchilar va jamiyatga faol hissa qo'shuvchilarni shakllantirishdagi ahamiyatini tushunib, biz o'qituvchilar, ma'murlar va talabalarni gullab-yashnayotgan va o'zaro bog'langan talabalar hamjamiyatini rivojlantirishda faol ishtirok etishga ilhomlantiradigan tushunchalarni taqdim etishni maqsad qilganmiz. Ijtimoiy faollik maktab o'quvchilarining har tomonlama rivojlanishi, muloqot qilish ko'nikmalarini, jamoada ishlash va hissiy intellektni rivojlantirish uchun juda muhimdir. Talabalar o'rtasida ijtimoiy faollikni oshirishning samarali usullarini qo'llash ijobiy va jonli maktab hamjamiyatiga hissa qo'shishi mumkin.

Maktab o'quvchilarining ijtimoiy faolligini oshirishning turli usullarini ko'rib chiqamiz. Tengdoshlar uchun maslahat dasturlari: Katta yoshdagi o'quvchilar kichiklarga ustozlik qiladigan tengdoshlar bilan maslahatlashish tizimini yarating. Qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratish uchun ustozlar va murabbiylar o'rtasidagi muntazam o'zaro munosabatlarni rag'batlantirish. Mentor va mentor rishtalarini mustahkamlash uchun jamoaviy ishlarni talab qiladigan hamkorlikdagi loyihalar yoki tadbirlarni tashkil qiling. Guruh loyihalari va faoliyati: Hamkorlikni rivojlantirish uchun guruh loyihalarini o'quv dasturiga kiriting. Turli xil kelib chiqishi va turli ko'nikmalarga ega bo'lgan o'quvchilar o'rtasida o'zaro munosabatni rag'batlantirish uchun turli guruhlarini tayinlang. Yangi ulanishlarni kuchaytirish va guruhlar paydo bo'lishining oldini olish uchun guruh a'zolarini vaqti-vaqti bilan aylantiring. Maktabdan tashqari to'garaklar va jamiyatlar: Fan, san'at, sport va jamoat ishlari kabi turli manfaatlarga javob beradigan keng doiradagi to'garaklarni tashkil eting. Talabalarni qiziqishlari

asosida to'garaklarga qo'shilishga undash, sinfdan tashqarida ijtimoiy o'zaro munosabatlarni rivojlantirish. Doimiy hamkorlikni davom ettirish uchun klub uchrashuvlari va tadbirlarini rejalashtiring. Interfaol seminarlar va seminarlar: Muloqot ko'nikmalari, empatiya va jamoani shakllantirish bo'yicha interaktiv seminarlar o'tkazing. O'quvchilar bilan tajriba va tushunchalar almashish uchun mehmon ma'ruzachilarni yoki mutaxassislarni taklif qiling. O'quvchilarning faol ishtirok etishlari, savollar berishlari va o'z fikrlarini baham ko'rishlari uchun imkoniyatlar yarating. Ijtimoiy tadbirlar va bayramlar: Raqslar, iste'dodlar namoyishi va mavzuli kechalar kabi maktab miqyosida ijtimoiy tadbirlarni tashkil qiling. Turli an'ana va urf-odatlarini namoyish qiluvchi tadbirlarni o'tkazish orqali madaniy xilma-xillikni nishonlang. Mulkdorlik va jamiyat tuyg'usini oshirish uchun ushbu tadbirlarni tashkil etish va rejalashtirishda talabalar ishtirokini rag'batlantirish. Yangi o'quvchilar uchun Buddy tizimlari: Yangi o'quvchilar uchun do'st tizimini joriy qiling, ularni mavjud talabalar bilan bog'lang. Yangi o'quvchilarning maktab hamjamiyatiga integratsiyalashuviga yordam berish uchun uchrashish va salomlashish mashg'ulotlariga yordam bering. Do'stlaringizni dastlabki o'tish davrida qo'llab-quvvatlash va yo'l-yo'riq ko'rsatishga undash. Jamoatchilik xizmatlari loyihalari: Ijtimoiy mas'uliyat hissini uyg'otish uchun o'quvchilarni jamoat ishlariga jalb qilish. Aniq xizmat ko'rsatish imkoniyatlari uchun mahalliy tashkilotlar bilan hamkorlik qiling. Ularning xizmatlarining ta'siri haqida o'ylang, hamdardlik va ijtimoiy muammolarga nisbatan kengroq nuqtai nazarni targ'ib qiling. Texnologiyaga asoslangan platformalar: Hamkorlikdagi loyihalar va munozaralar uchun onlayn platformalar yoki ijtimoiy media guruhlaridan foydalaning. Talabalar g'oyalarini almashishlari, topshiriqlar bo'yicha hamkorlik qilishlari va maktabdan tashqarida muloqot qilishlari uchun virtual joylar yarating. Platformalarning xavfsiz va inklyuzivligini kuzatib boring va ta'minlang. Yuqoridagi usullarni amalga oshirish orqali maktablar o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy faollikni rivojlantiruvchi qulay muhitni yaratishi mumkin. Ijtimoiy ko'nikmalarni tarbiyalash nafaqat

umumiy ta'lim tajribasini oshiradi, balki o'quvchilarni muvaffaqiyatli muloqot va hamkorlik muvaffaqiyat uchun zarur bo'lgan kelajakka tayyorlaydi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, maktab o'quvchilarining ijtimoiy faolligini oshirish ularning har tomonlama rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Maqolada muhokama qilingan usullar maktablarda inklyuziv va qo'llab - quvvatlovchi muhitni yaratish muhimligini ta'kidlaydi. Birgalikda o'rganish strategiyalarini o'z ichiga olgan holda, darsdan tashqari tadbirlarni rag'batlantirish va ijtimoiy va hissiy ta'limga urg'u berish orqali o'qituvchilar va ota-onalar maktab o'quvchilarining ijtimoiy ko'nikmalarini va shaxslararo munosabatlarini oshirishda muhim rol o'ynashi mumkin. O'quvchilarning xilma-xil ehtiyojlarini tan olish va shunga mos ravishda tadbirlarni moslashtirish yanada jonli va jozibador maktab hamjamiyatiga hissa qo'shishi mumkin. Bundan tashqari, texnologiyadan mas'uliyat bilan foydalanish va uni ta'lim tashabbuslariga integratsiya qilish ijtimoiy o'zaro ta'sir va malaka oshirish uchun yangi yo'llarni taqdim etishi mumkin. Maqsad nafaqat akademik bilimga ega, balki insoniy munosabatlarning murakkabliklarida harakat qilish uchun jihozlangan ijtimoiy qobiliyatli, empatik va har tomonlama rivojlangan shaxslarni tarbiyalashdir. Biz maktab o'quvchilarining ijtimoiy faolligini oshirishga intilar ekanmiz, barcha manfaatdor tomonlar – o'qituvchilar, ota-onalar va kengroq hamjamiyat – o'quv yutuqlari bilan bir qatorda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishni qadrlaydigan va birinchi o'ringa qo'yadigan ta'lim muhitini yaratishda hamkorlik qilish va sarmoya kiritish juda muhimdir. Bunday jamoaviy sa'y-harakatlar orqali biz maktab o'quvchilarining nafaqat o'qishda a'lo, balki ijtimoiy jihatdan ham barkamol bo'lishini ta'minlab, ularning kelajakdagi muvaffaqiyati va farovonligi uchun mustahkam zamin yarata olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.R.Mavlonova,O.To'raeva "Pedagogika", "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi, T-2018.
2. Abu Nasr Forobiy "Fozil odamlar shahri", Yangi asr avlodi, T-2018.
3. Kaykovus "Qobusnoma", "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi, T-2018.

4. B.Abdullayeva, A. Xoliqov,D.Farsaxonova va b. “Umumiy pedagogika”
“Innovatsiya-Ziyo” MCHJ matbaa bo“limi, T-2021.